КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет психології

Кафедра психології розвитку

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник декана з
навчальної роботи
_____
«31» серпня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Психологія вищої школи

для студентів

галузь знань **03 Гуманітарні науки**
спеціальність **032 Історія та археологія**
освітній рівень **другий (магістерський)**
освітня програма **Історія мистецтв, Історія України, Американістика та європейські студії, Етнологія, Історичне туризмознавство, Археологія**
вид дисципліни **обов'язкова**

Форма навчання	**Денна**
Навчальний рік	**2021/2022**
Семестр	**1**
Кількість кредитів ECTS	**3**
Мова викладання, навчання та оцінювання	**Українська**
Форма заключного контролю	**Залік**

Викладач: Ярослав РЯБЧИЧ, кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології розвитку

Пролонговано: на 2022/2023 н.р. _____(_____) «31» 08 2022 р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____(_____) «__»___ 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2021

Розробник: Ярослав РЯБЧИЧ, кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології розвитку

ЗАТВЕРДЖЕНО
Зав. кафедри психології розвитку
_____ Олена ВЛАСОВА

Протокол № 1 від «31» 08 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією факультету психології

Протокол № 1 від «31» 08 2021 р.

Голова науково-методичної комісії _____ Дмитро КОРОЛЬОВ

Розробник(и): Рябчич Ярослав Євгенович, **кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології розвитку.**

Пролонговано на 20___/20___ н. р.
Протокол № ___ від « ___» серпня 20__ р.

Завідувач кафедри психології розвитку
_____ /_____/

Пролонговано на 20___/20___ н. р.
Протокол № ___ від « ___» серпня 20__ р.

Завідувач кафедри психології розвитку
_____ /_____/

Пролонговано на 20___/20___ н. р.
Протокол № ___ від « ___» серпня 20__ р.

Завідувач кафедри психології розвитку
_____ /_____/

Пролонговано науково-методичною комісією факультету психології 20___/20___ н. р.

Протокол № ___від «____»_____ 20___ р.

Голова науково-методичної комісії_____ /_____/

Пролонговано науково-методичною комісією факультету психології 20___/20___ н. р.

Протокол № ___від «____»_____ 20___ р.

Голова науково-методичної комісії_____ /_____/

Пролонговано науково-методичною комісією факультету психології 20___/20___ н. р.

Протокол № ___від «____»_____ 20___ р.

Голова науково-методичної комісії_____ /_____/

ВСТУП

1. Мета дисципліни – забезпечити загальну теоретичну підготовку магістрантів у галузі психології вищої школи, яка слугуватиме підґрунтям для їх подальшої викладацької діяльності, сприяти формуванню професіоналізму майбутніх викладачів, поглибити психологічні знання в області педагогічного спілкування, взаємодії викладача та студентів, психологічних особливостей викладача та студента.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1**.** *знати*: методологічні засади та головні теоретичні положення психології вищої школи як науки; психологічні особливості студентського віку; закономірності утворення та розвитку студентської групи; психологічні особливості особистості педагога вищої школи та викладацької діяльності у ЗВО.

2. *вміти*: характеризувати окремі психологічні теорії, які стосуються проблем психології вищої школи; аналізувати й оцінювати психологічні явища, які породжуються умовами навчально-виховного процесу у ЗВО; творчо використовувати у майбутній викладацькій діяльності знання щодо психологічних закономірностей навчання та виховання студентів, педагогічної взаємодії викладача та студентів; розпізнавати, запобігати та конструктивно розв'язувати конфліктні ситуації у педагогічній взаємодії; орієнтуватися у закономірностях розвитку студентської групи; долати бар'єри у педагогічному спілкуванні.

3. *володіти*: застосовувати до кожної із груп суб'єктів навчальної діяльності відповідні положення теорій, що направлені на продуктивізіцію взаємодії.

3. Анотація навчальної дисципліни: Дисципліна забезпечує загальну теоретичну підготовку магістрантів у галузі психології вищої школи, яка слугуватиме основою для їх подальшої викладацької діяльності. Програма вміщує теоретичні проблеми розвитку, навчання та виховання студентів, питання особистості та науково-педагогічної діяльності викладача, а також передбачає практичне оволодіння магістрантами вміннями та навичками навчально-виховної роботи у ЗВО. Особлива увага приділяється формуванню професійного самовизначенню і набуття студентами професійно-педагогічної ідентичності.

4. Завдання (навчальні цілі): полягає у формуванні у студентів складових інтегральної компетентності: здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології вищої шкли, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог; *загальних компетентностей*: Здатність спілкуватись з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт; *фахових компетентностей*: Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах фахової передвищої та вищої освіти, наукових установ.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація;4. автономність та відповідальність		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та порогові критерії оцінювання (за необхідності)	% у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	**Результат навчання**			
1.1.	*Знати* методологічні засади та головні теоретичні положення психології вищої школи як науки.	*лекція, самостійна робота*	*тест, опитування виконання практичних завдань, презентація дискурс*	30%
1.2.	*Знати* психологічні особливості студентського віку	*лекція, самостійна робота*		
1.3.	*Знати* психологічні особливості особистості педагога вищої школи та викладацької діяльності у ЗВО.	*лекція, самостійна робота*		
1.4.	*Знати* закономірності утворення та розвитку студентської групи.	*лекція, самостійна робота*		
1.5.	Знати освітні технології, типи організації навчання.	*лекція, самостійна робота*		
1.6.	*Знати* предметну область педагогічної діяльності.	*лекція, самостійна робота*		
2.1.	*Вміти* розпізнавати, запобігати та конструктивно розв'язувати конфліктні ситуації у педагогічній взаємодії.	*лекція, самостійна робота*	*тест, опитування виконання практичних завдань, презентація, дискурс, МКР*	30%
2.2.	*Вміти* характеризувати окремі психологічні теорії, які стосуються проблем психології вищої школи	*лекція, самостійна робота*		
2.3.	*Вміти* аналізувати й оцінювати психологічні явища, які породжуються умовами навчально-виховного процесу у ЗВО.	*лекція, самостійна робота*		
2.4.	*Вміти* творчо використовувати у майбутній викладацькій діяльності знання щодо психологічних закономірностей навчання та виховання студентів, педагогічної взаємодії викладача та студентів.	*лекція, самостійна робота*		
2.5.	*Вміти* володіти навичками пошуку, відбору, обробки систематизації інформації для проведення різного типу навчальних занять.	*лекція, самостійна робота*		
3.1.	*Вміти* володіти навичками використання інформаційних і комунікаційних технологій у викладацькій діяльності.	*підготовка презентацій, аналітичних матеріалів*	*оцінювання виступів, презентацій (залік)*	20%
4.1.	*Вміти* володіти навичками використання інформаційних і комунікаційних технологій у викладацькій діяльності.	*лекції,обговорення педагогічних ситуацій, самостійна робота*	*оцінювання виступів, презентацій (залік)*	20%
4.2.	*Вміти* викладачеві вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	*підготовка доповідей, самостійна робота*		

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код) Програмні результати навчання	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	3.1	4.1	4.2
ПРН 7. Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань історії країн Америки та Європи до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.					+							+	+	
ПРН 9. Здійснювати викладацьку діяльність у закладах вищої освіти на основі сучасних освітніх технологій, а також принципів і практик європейських країн.	+	+				+	+	+	+				+	
ПРН 10. Узагальнювати результати власних наукових досліджень і презентувати їх у доповідях, публікаціях державною та іноземною мовами із дотриманням принципів академічної доброчесності та професійної етики.											+	+	+	
ПРН 11. Здатність розробляти та/або вдосконалювати методичне забезпечення освітнього процесу.	+				+	+			+	+				
ПРН. 12. Керуватися вимогами внутрішньої системи забезпечення якості освіти та враховувати вимоги та очікування стейкголдерів під час викладання дисциплін.	+		+	+			+				+	+		+

7. Схема формування оцінки.

7.1. Форми оцінювання:

Контроль здійснюється за модульно-рейтинговою системою.

Оцінювання під час навчального періоду:

1. *Усні відповіді (модуль 1): РН1.1; РН1.2;РН 1.3; РН1.4; РН 2.1; РН 2.2; РН 2.3; РН 2.4; РН2.5; РН 3.1; РН 4.1; РН4.2. – 10/6 балів*;*
2. *Усні відповіді (модуль 2): РН1.1; РН1.2;РН 1.3; РН1.5; РН1.6; РН 2.1; РН 2.2; РН 2.3; РН 2.4; РН2.5; РН 3.1; РН4.1 – 10/6 балів;*
3. *Модульна контрольна робота 1: РН1.1; РН1.2;РН 1.3; РН2.1, РН3.1; РН4.1 – 20/12балів;*
4. *Модульна контрольна робота 2: РН1.1; РН1.2;РН 1.3; РН1.5; РН2.1; РН2.2; РН3.1; РН4.1; – 20/12балів.*

* Максимальний бал / пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

У курсі передбачено 2 змістові частини. Заняття проводяться у вигляді лекцій, передбачена робота в міні-групах, аналіз кейсів. Завершується дисципліна заліком.

Підсумкове оцінювання проводиться у формі *заліку*.

Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж семестру (максимальна кількість балів за роботу протягом семестру дорівнює 100) і не передбачає додаткових заходів оцінювання для успішних студентів.

Студенти, які впродовж семестру набрали сумарно *меншу кількість балів ніж 60 балів, але більшу ніж критично-розрахунковий мінімум – 40 балів,* складають залік. Рекомендований мінімум – 36 балів.

Залік проводиться у вигляді усного опитування за тематикою курсу, яке оцінюються *у 40 балів*. Мінімальний пороговий рівень залікової оцінки, за якої залік вважається складеним – **24 бали**.

Студенти, які набрали впродовж семестру сумарно меншу кількість балів ніж *критично-розрахунковий мінімум – 40 балів* до складання заліку не допускаються.

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі підсумкової контрольної роботи здійснюються у відповідності до «Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу» від 1 жовтня 2010 року.

Рекомендований мінімум для допуску до заліку 40 балів.

7.2. Організація оцінювання:

Оцінювання здійснюється впродовж семестру усіх видів робіт.
Максимальна кількість балів за роботу протягом семестру дорівнює 100.

7.3. Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і семінарських занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	семін	с/р
	ЗМ 1. **ВСТУП ДО ПСИХОЛОГІЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ. ПСИХОЛОГІЯ СТУДЕНТА.**			
1	**Тема 1.** Психологія вищої школи як галузь психологічної науки: історія, предмет, завдання, методи.	2	1	5
2	**Тема 2.** Тенденції розвитку вищої освіти в Україні та світі. Сучасні освітні парадигми.	2		5
3	**Тема 3.** Психологічна характеристика студентського віку. Типологія студентів.	3		5
4	**Тема 4.** Освітньо-професійна соціалізація студентів. Професійне становлення особистості студента.	3		6
5	**Тема 5.** Психологічний аналіз навчальної діяльності студента. Самоосвітня діяльність.	3		6
6	**Тема 6.** Академічна група студентів як об'єкт освітньо-професійної соціалізації.	3		6
	ЗМ 2. **ПСИХОЛОГІЯ ВИКЛАДАЧА ТА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**			
7	**Тема 7.** Педагогічна діяльність. Психологічні основи педагогічного спілкування.	2	1	5
8	**Тема 8.** Особистість педагога як предмет психологічного аналізу. Педагогічна майстерність викладача.	3		5
9	**Тема 9.** Компетентнісний підхід у навчанні і вихованні як основних видах діяльності викладача.	3		5
10	**Тема 10.** Психологічні моделі навчання. Використання сучасних методів навчання у ЗВО.	2		6
11	**Тема 11.** Психологія педагогічної взаємодії викладача і студентів. Аналіз та профілактика конфліктів.	2		6
	ВСЬОГО	**28**	**2**	**60**

Загальний обсяг *90 год.,* в тому числі:
Лекцій **– *30 год.***
Семінари – ***2 год.***
Самостійна робота **– *60 год.***

9. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Власова О. І. Педагогічна психологія: Навчальний посібник. – Київ, 2005. – 400 с.
2. Ортинській В. Л. Педагогіка вищої школи. Навчальний посібник. – Київ: ЦНЛ 2019. – 472 с.
3. Подоляк Л. Г., Юрченко В. І. Психологія вищої школи: Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів. – Київ, 2006. – 320 с.
4. Подоляк Л. Г., Юрченко В. І. Психологія вищої школи: Практикум: Навчальний посібник. – Київ, 2008. – 336 с.
5. Рябчич Я., Невідома Я. Психологія вищої школи: Методологічні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни. Навчально-методична розробка. – Київ: «ЦП «КОМПРИНТ», 2020. – 35 с.
6. Стражнікова І. Педагогіка вищої школи: навчально-методичний посібник. – Івано-Франківськ: НАІР, 2018. – 120 с.
7. Траверсе Т. М. Психологія викладацької роботи: Підручник. – Київ, 2009. – 269 с.
8. Trofimov, A.; Bondar, I.; Trofimova, D.; Miliutina, K.; Riabchych, I. Organizational commitment factors: Role of employee work engagement. *Espacios,* 2017. 38(24), 18.
9. Педагогіка та психологія вищої школи: Навчальний посібник / Л. Г. Кайдалова, І. С. Сабатовська-Фролкіна, Н. В. Альохіна, Н. В. Шварп.: НФаУ, 2019. – 248 с.
10. Подоляк Л. Г., Юрченко В. І. Психологія вищої школи. – Київ, 2011. – 360 с.

Додаткові:

1. Винославська В. Психологічні особливості студентської групи. Практична психологія та соціальна робота. – № 7. – 2005. – 70 с.
2. Вища освіта: європейський вимір та українські перспективи. – Київ: Парламентське видво, 2009. – 632 с.
3. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: методичний посібник для студентів магістратури. – Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – 316 с.
4. Дьяченко М. И., Кандыбович Л. А., Кандыбович С. Л. Психология высшей школы: Учебное пособие. – Минск, 2006. 416 с.
5. Економіка вищої освіти України: тенденції та механізм розвитку / За заг. ред. В. П. Андрущенка. – Київ: Пед. преса, 2006. – 208 с.
6. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
7. Костюшко Ю. О. Педагогічні умови підготовки майбутнього вчителя до міжособистісної взаємодії в ситуації конфлікту: автореф. дис. …канд. пед. наук: 13.00.04 / Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка. Житомир, 2005 – 20 с.
8. Левківська Г. П. Адаптація першокурсника в умовах ВЗО. – Київ, 2001. – 128 с.
9. Ніколаєнко С. Реформування системи освіти України в контексті світових інтеграційних процесів // Пам’ять століть. – 2005. – № 3-4.
10. Розсказова О. Особливості соціалізації студентської молоді на сучасному етапі розвитку суспільства // Соціальна педагогіка: Теорія та практика. – Луганськ: Луганський нац. пед. ун-т ім. Т. Шевченка. – 2005. – № 2.
11. Рудакова И. А. Конфликтология для педагогов / И. А. Рудкова, С. В. Жильцова, Е. А. Филипенко. – Ростов-на-Дону: «Феникс», 2005. – 155 с.
12. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. – Київ: Вища школа, 2005. – 240 с.
13. Туріщева Л. В. Професійний розвиток педагога: психологічний аспект / Л. В. Туріщева. – Х.: Вид. група «Основа», 2006. – 144 с.
14. Фонарёв А. Р. Развитие личности в процессе профессионализации // Вопросы психологи. – 2004. – № 6. – С. 72-83.

15. Хомич Л. Духовний розвиток особистості студента // 36. наук, праць ПДПУ імені В. Г. Короленка. Серія «Педагогічні науки». – Випуск 2 (35). – Полтава, 2004.

10. **Додаткові ресурси:**

Питання модульної контрольної роботи, зміст лекційних занять, завдання для підготовки до семінарських занять, практичні та тестові завдання, завдання для самостійного опрацювання навчального матеріалу та самоперевірки можна отримати через електронну пошту викладача: yar.ryabchich@gmail.com